

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КУРСУ «ТЕХНОЛОГІЇ КОНСУЛЬТУВАННЯ В ОСВІТІ» ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Анотація. У статті розкрито зміст освітнього курсу «Технології консультування в освіті» для підготовки магістрів галузі освіти. Особливу увагу зосереджено на значенні курсу для фахової підготовки магістрів, його меті та завданнях. Розкрито зміст модулів і тем курсу та визначено результати навчання і компетентності, які мають набути студенти під час його вивчення. Підкреслено, що теоретичні знання і практичні уміння студентів із використання технологій консультування в освіті підвищать їх конкурентоспроможність, як фахівців, на ринку праці.

Abstract. The article reveals the content of the educational course "Consulting technologies in education" for the preparation of masters in the field of education. Special attention is focused on the importance of the course for the professional training of masters, its purpose and tasks. The content of the modules and topics of the course is revealed, and the learning outcomes and competences that students should acquire during its study are defined. It is emphasized that theoretical knowledge and practical skills of students in the use of consulting technologies in education will increase their competitiveness as specialists in the labor market.

Глобалізація освіти, зростання мобільності молоді у здобутті нових знань, розвиток громадянського суспільства, підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників у європейських закладах освіти, спричинили попит на освітні консультаційні послуги. Зростання попиту населення на консультаційні послуги з питань освіти, створило потребу суспільства у підготовці консультантів галузі освіти. Сучасні заклади і установи освіти різних форм власності відчувають потребу в таких фахівцях, як освітні консультанти, дорадники, супервізори, коучери, незалежні експерти, тощо провідною професійною діяльністю яких є консультування. Тому в останні роки сформувався такий науково-практичний напрям професійної діяльності фахівців освіти, як педагогічне консультування (дорадництво).

Зростання попиту споживачів на консультаційні послуги зумовило потребу в підготовці нової генерації консультантів у галузі освіти. Особливе значення у підготовці фахівців зазначеного профілю надається змісту, який відображений в освітньо-професійній програмі підготовки магістрів «Педагогічне дорадництво» та навчальному плані. Особлива увага у змісті навчання магістрів-дорадників відводиться дисциплінам професійної підготовки. Вдале поєднання теоретичного і практичного навчання студентів допомагає їм оволодіти компетентностями, які необхідні у професійній консультаційній діяльності. Адже сучасна молодь добре розуміє, що в умовах розвитку ринкових відносин важливо бути конкурентоспроможним фахівцем у сфері майбутньої професійної діяльності. Тому дисципліни професійної підготовки дають можливість розширити світогляд, здобути нові фахові компетентності, оволодіти інноваційними професійними практиками. Саме з цією метою розроблено практико-орієнтований освітній курс «Технології консультування в освіті».

Проблема технологій консультування в освіті сьогодні є досить мало висвітленою і дослідженою у наукових доробках вітчизняних і зарубіжних фахівців. Сучасні дослідники переважно, зосереджується на якійсь одній із технологій консультування або окремих її аспектах. Так технології супервізії приділена увага такими дослідниками як Ю. Запорожцева [1], С. Івашнюва [3], І. Ушакова [9]; технологію тьюторства досліджують І. Зарішняк [2], А. Сучану [8]; модерацію – І. Кучманіч і Л. Опанасенко [4], коучингу – О. Нежинська і В. Тименко [5], Т. Собченко і О. Кін [6]; навчального консультування – Н. Стяглик [7].

Оскільки для майбутніх магістрів-дорадників галузі освіти є важливим набуття навичок консультування не тільки як процесу, але й як технологіям, то і було розроблено освітній курс «Технології консультування в освіті».

Метою статті є обґрунтування змісту освітнього курсу «Технології консультування в освіті» для фахової підготовки магістрів-дорадників у галузі освіти.

Навчальний курс розроблений відповідно до освітньо-професійної програми «Педагогічне дорадництво» підготовки магістрів спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки. Він спрямований на формування готовності майбутніх магістрів галузі освіти до практичного використання технологій консультування у професійній діяльності.

Предметом вивчення зазначеного курсу є технології педагогічного консультування, як основа практичної діяльності фахівців у галузі освіти.

Мета освітнього курсу – засвоєння майбутніми магістрами-дорадниками теоретичних знань про сучасні технології консультування та можливості їх використання у майбутній консультативній практиці.

Викладання дисципліни «Технології консультування в освіті» має міжпредметні зв'язки з такими дисциплінами як «Психолого-педагогічні технології», «Основи педагогічного консультування», «Теорія і практика методичної роботи у закладах освіти та педагогічне дорадництво», «Організація роботи центру професійного розвитку педагогічних працівників (методичного кабінету)» тощо.

Головними завданнями вивчення зазначеного курсу студентами є:

- усвідомлення суті технологічного підходу у педагогічній теорії та практиці консультування;
- ознайомлення із сучасними технологіями консультування та їх характерними особливостями;
- формування професійних умінь обирати і застосовувати технології педагогічного консультування у практичній діяльності;
- розвивати потребу професійної творчості, самоідентифікації та саморозвитку як фахівця-консультанта у галузі освіти.

У процесі вивчення дисципліни «Технології консультування в освіті» студенти повинні досягнути визначених результатів навчання та набути професійних компетентностей. Вони відображені у таблиці 1.

Таблиця 1

**Основні результати навчання та компетентності, які формуються у процесі вивчення курсу
«Технології консультування в освіті»**

№ з/п	Результати навчання	Компетентності
1.	Демонструвати вміння аналізувати проблеми професійних утруднень педагогічних працівників, керівників закладів і установ освіти та надавати якісні консультаційні послуги.	Здатність виявляти, ставити та розв'язувати професійні проблеми, фахово діяти у нестандартних ситуаціях.
2.	Знати структуру, типи і моделі консультативної взаємодії та вміння організувати процес консультування у професійній діяльності.	Здатність професійно здійснювати консультативну діяльність у закладах і установах освіти.
3.	Знати технології педагогічного консультування та ефективно їх використовувати у процесі професійної діяльності.	Здатність ефективно застосовувати технології консультування у фаховій діяльності.

На вивчення зазначеної дисципліни у навчальному плані відведено 3 кредити ЄКТС або 90 годин. Освітній курс «Технології консультування в освіті» складається із двох модулів, які утворюють цілісну систему змісту навчальної дисципліни (таблиця 2).

Таблиця 2

**Примірний тематичний план вивчення дисципліни
«Технології консультування в освіті»**

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Семінарські	СРС
1.	Модуль 1 Теоретичні основи технологій педагогічного консультування	0				2
1.1.	Тема 1. Поняття та зміст технологічного підходу у педагогічному консультуванні					6
1.2.	Тема 2. Технологія як система педагогічного консультування					6
2.	Модуль 2 Технології консультування в освіті	6				2
2.1.	Тема 1. Технології консультування особистісного й професійного розвитку	2				6
2.2.	Тема 2. Технології інформаційно-комунікаційного консультування в освіті					6
	Разом:	6	0	0		4

У першому змістовому модулі «Теоретичні основи технологій педагогічного консультування» розкрито суть поняття «технологія» у педагогічній науці та консультуванні; охарактеризовано історичні етапи розвитку технологічного підходу у теорії та практиці консультування, окреслено основні відмінності освітньої, виробничої і консультативної технологій; здійснено науковий аналіз понять «методика» і «технологія» консультування; розглянуто технологію як систему у педагогічному консультуванні, встановлено критерії для визначення технологій консультування в освіті; окреслено підходи для класифікації технологій педагогічного консультування.

Другий змістовий модуль «Технології консультування в освіті» присвячений розкриттю змісту технологій консультування в освіті. Зокрема, розглянуто технології консультування для особистісного і професійного розвитку, технології інформаційно-комунікаційного консультування. Головна увага зосереджена на таких технологіях консультування як супервізія, наставництво, тьюторство, коучинг, модерація, навчальне консультування, он-лайн консультування, телефонне консультування тощо.

Для практичного засвоєння освітнього курсу для студентів пропонуються практичні та семінарські заняття. Завдяки цьому студенти мають можливість на практиці набути навичок професійного консультування та застосуванню різних технологій у практичній діяльності.

Важливе місце у формуванні результатів навчання з дисципліни «Технології консультування в освіті» відводиться самостійній роботі студентів. Для кожної теми модуля студенти мають виконати визначені завдання теоретичного і практичного характеру та надати звіти щодо виконання завдань.

Система оцінювання результатів успішності засвоєння знань, умінь, комунікацій, автономності та відповідальності студентів з навчальної дисципліни включає поточний і семестровий контроль.

Поточний контроль результатів навчання студентів здійснюється упродовж семестру під час проведення лекційних, семінарських, практичних занять і виконання самостійної роботи. Він оцінюється сумою набраних балів за всіма темами (100 балів – максимальний бал). При виставленні студентам балів оцінюється: відвідування навчальних занять, рівень засвоєння теоретичних знань, практичних умінь і навичок з тем, включених до змістових модулів; доповідь та участь в обговоренні питань на семінарських заняттях; якість виконання самостійних завдань; активність на заняттях. Під час виставлення балів студентам враховується: своєчасність та якість виконання навчальних завдань; повнота й обсяг їх виконання; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Формами поточного контролю вивчення дисципліни «Технології консультування в освіті» є: виконання практичних і тестових завдань, виступ на семінарських заняттях, підготовлення презентацій, опитування, виконання самостійної роботи.

Для оцінювання навчальних досягнень студентів у поточному контролі застосовуються такі методи:

- усного контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, співбесіда;
- письмового контролю: тестування;
- самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Формою підсумкового контролю й успішності навчання студентів з дисципліни є залік. Підсумкова оцінка студента із вивчення дисципліни визначається за 100 бальною шкалою.

Отже, навчальна дисципліна «Технології консультування в освіті» є важливим освітнім курсом у фаховій підготовці магістрів-дорадників. Вона забезпечує надання теоретичних знань і практичних умінь студентам із використання технологій консультування у галузі освіти, тим самим розвиваючи їхню професійну компетентність та підвищує конкурентоспроможність, як фахівців, на ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Запорожцева Ю. С. Стратегії супервізії (наставництва) як підтримка професійного розвитку сучасного педагога. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. №69 (2). С. 70-73.
2. Зарішняк І. М. Тьюторство як педагогічне явище. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2019. №4. С. 10-17.
3. Івашнова С. В. Супервізія в діяльності освітнього тренера. *Наукові записки. Серія "Психолого-педагогічні науки"*. 2018. №3. С. 96-107.
4. Кучманіч, І. М., Опанасенко, Л. А. Психологічна платформа модерації як дієва технологія групового консультування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2022. №1. С. 94-98.
5. Нежинська О. О., Тименко В. М. Основи коучингу : навч. посіб. Київ ; Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС». 2017. 220 с.
6. Собченко Т. М., Кін О. М. Використання коучингових технологій у підготовці майбутнього вчителя. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конфер. (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.)*. Харків : «Стиль-Издат». 2021. №2. С. 187–190.
7. Стяглик Н. І. Технологія навчального консультування студентів природничо-математичних спеціальностей педагогічних університетів. автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09. Харків : Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. 2013. 20 с.
8. Сучану А. Тьютор: якісно нове особистісно-професійне призначення викладача-консультанта у вищому навчальному закладі. Взято з : <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1709>.
9. Ушакова І. В. *Супервізія* : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили. 2011. 228 с.

Силенко Ю.В.,

аспірант, асистент та спеціаліст кафедри педагогіки

Педагогічного факультету

Національного педагогічного
університету імені М.П. Драгоманова,

м. Київ, Україна

Науковий керівник - Дем'яненко Н.М.,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки

Національного педагогічного

університету імені М.П. Драгоманова,

м. Київ, Україна